

การประเมินผลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา
ในจังหวัดเชียงราย

EVALUATION OF FARM POND PROJECT
IN CHIANGRAI PROVINCE, THAILAND

นายรณชัย ปราณพานิชกิจ

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

พ.ศ.2541

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ ประเภทพิเศษ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

การประเมินผลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา
ในจังหวัดเชียงราย

โดย

นายรณชัย ปราณพานิชกิจ

2541

ระบุ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาบริหารธุรกิจและการตลาดการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

ในการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นา มักจะพบปัญหาต่างๆอยู่เสมอ การประเมินผลโครงการเป็นแนวทางหนึ่งที่จะได้ทราบข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้ก็เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหาร และความสำเร็จของโครงการแหล่งน้ำในไร่นาในจังหวัดเชียงรายตามแผนงานพัฒนาชนบทและแผนงานปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ปีงบประมาณ 2537-2539 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นาลักษณะเช่นนี้ในระยะต่อไป

การศึกษานี้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากแบบสอบถามจำนวน 130 ชุด ซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลมี 2 ลักษณะ คือ กลุ่มข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์เชิงเหตุผลและกลุ่มข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์เชิงสถิติ

ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพการบริหารโครงการเกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานและการดำเนินงานหลายกรณี ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายในเรื่องการยกเลิกการเก็บเงินสมทบจากเกษตรกร การกระจายของงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร การไม่สามารถขุดสระน้ำในไร่นาได้ทันในปีงบประมาณ หรือไม่สามารถขุดสระน้ำใน

ไร่นาได้ก่อนฤดูฝน หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ในในพื้นที่มีการกิจ เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานที่
แตกต่างกัน และความต้องการของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ในด้านความสำเร็จของโครงการพบ
ว่าทางด้านปริมาณการดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นาของกรมชลประทานไม่สามารถดำเนินงานให้
บรรลุถึงเป้าหมายจำนวนสระที่วางไว้ในแต่ละปีงบประมาณ และต้องมาดำเนินงานต่อในปีงบ
ประมาณต่อมา อย่างไรก็ตามก็ดีจำนวนโครงการทั้งหมดจะได้ใกล้เคียงกับที่วางแผนไว้แต่แรกโดยที่
ความต้องการสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรยังมีอีกมาก ซึ่งเป้าหมายจำนวนสระน้ำในไร่นาทั้งหมด
จนถึงปีงบประมาณ 2539 ก็จะสนองความต้องการของเกษตรกรได้เพียงบางส่วนเท่านั้น สำหรับ
ทางด้านคุณภาพนั้น สระน้ำในไร่นาส่วนใหญ่สามารถเก็บกักน้ำไว้เพื่อสนองการใช้ประโยชน์ต่างๆ
ได้เป็นอย่างดี มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศไม่
อำนวย นอกจากนั้นยังพบว่าการใช้ประโยชน์ของสระน้ำในไร่นาส่วนใหญ่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้
แม้ว่าสระน้ำในไร่นาเหล่านั้นจะไม่มี การสนับสนุนปัจจัยการผลิตโดยตรง เช่น จากโครงการปรับ
โครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรก็ตาม เพราะเกษตรกรจะแสวงหาปัจจัยในการผลิตเอง
ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรและสภาพการตลาดที่เกษตรกรมีอยู่

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนิน
งานโครงการแหล่งน้ำในลักษณะเช่นนี้ในระยะต่อไป โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งอาจ
จะต้องมีการวางแผนพิจารณาปรับปรุงแก้ไข วิธีดำเนินการ ตลอดจนรูปแบบของการขุดสระน้ำใน
ไร่นาและการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในไร่นา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรสูงสุดต่อไป

ABSTRACT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Business Administration in Business Administration

EVALUATION OF FARM POND PROJECT

IN CHIANGRAI PROVINCE, THAILAND

BY

RONNACHAI PRANPANICHAKIT

OCTOBER 1998

Chairman: Assistant Professor Choosak Jantanopsiri

Department/Faculty: Department of Business Administration and Agricultural Marketing
Faculty of Agricultural Business

There have always been problems in farm pond project implementation. Project evaluation is one way to obtain information to be used for improvements in such project.

The purpose of this study was to examine administration efficiency and success of the farm pond project in Chiangrai province according to the Rural Development Plan and the Restructure and Production System Plan of 199-1996 fiscal years. The results of the study will be used to improve administration of the farm pond project in the future.

The data were collected by means of interview schedules from 130 farmers participating in the project as well as from the officers in relevant agencies. The collected data were of 2 types : qualitative data analyzed by reasoning and quantitative data analyzed by statistics.

The results of the study indicated that the budget allocation changes in a policy concerning collecting money from farmers was incompatible with the farmers' needs. The inability to finish digging farm ponds within the fiscal year or before rains, the difference in jobs, goals, and implementation plans of the organizations working on the project; and differences in the farmers' needs

For the achievement of the project it was found that the digging of the farm ponds, specified in number, could not be completed and had to be continued in the next fiscal year. However, the farm ponds which were planned to be dug until the end of the fiscal year 1996 could partially serve the farmers' needs. In terms of quality, most farm ponds could store water properly; only a few could not, due to topographical features of the areas. Besides, the farm ponds were utilized as well as they had been expected although they were not supported for production factors from the Restructure and Production System Project as the farmers were able to seek for production factors by themselves under available conditions of resources and marketing.

The findings of this study can be used for improvements in the implementation of farm pond projects in the future, especially in the upper northern region, which may need improvements in implementation, types of farm ponds and their utilization to be advantageous for the farmers.